

Helhetlig tiltaksplan for Reisavassdraget

Reisavassdraget er et av de største vassdragene i Nord-Norge. Vassdraget har store naturverdier og ble varig vernet mot kraftutbygging i 1984. Nedre deler av vassdraget og flere sideelver er preget av inngrep som erosjonssikringer, kanaliseringer, flomvernanlegg og massetak. I 2002 gikk NVE, Nordreisa kommune og Reisa Elvelag sammen i prosjekt Reisavassdraget for bl.a. å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for vassdraget. Formålet er å restaurere mest mulig av inngrepene i vassdraget og bedre elvemiljøet og landskapsbildet langs vassdraget. Bedre beskyttelse mot flom i utsatte områder vil også være et resultat av tiltaksplanen. Tiltakene er planlagt ferdigstilt i 2008.

Mollisfossen med fall på 269 m.

Om vassdraget

Storslått elvelandskap med biologisk mangfold

Reisavassdraget er et av de mest storslåtte elvelandskapene i Norge med store elvesletter kombinert med høyreiste fjell. Oppover dalføret skifter

landskapet karakter til en dramatisk canyon med store fossefall. Samtidig finnes et unikt biologisk mangfold med en rekke sjeldne arter av fugl, sopp, planter og insekter. Vassdraget har i tillegg en attraktiv og sårbar stamme av storlaks, og er på topp blant Norges sjørøyevassdrag.

Vassdraget, fjella og dalen blir aktivt benyttet til friluftsliv. De mange kulturminnene i Reisadalen er knyttet både til samer, kvener og nordmenn.

De nederste 20 kilometerne langs Reisaelva og sideelvene Joselva, Moskoelva og Kildalselva er preget av tiltak som erosjonssikringer, flomvernanlegg, kanaliseringer og massetak. Kildalselva er i tillegg regulert til kraftproduksjon. Det har vært viktig å beskytte bebyggelse og jordbruksmark mot flommer fra Reisaelva. Dalbunnen har spredt bosetning og mye jordbruksvirksomhet. Vassdraget kan ha store flommer som kan oppstå på kort tid. Kombinert med en flat dalbunn virker flommene inn på arealene langs elva, og dermed har stor effekt på naturmiljøet langs vassdraget.

Flomverk, kanaliseringer og flomsletter

Endret holdning til miljø

Flomverkene som er bygget over de siste 100 år for å hindre oversvømmelse av jordbruksområder og bebyggelse, har medført kanaliserte strekninger langs nedre del av Reisaelva. Endret holdning til miljø, og delvis endret arealbruk inntil elva gir i dag muligheter for å utføre restaureringstiltak langs vassdraget. Det er viktig at flomslettene, i den grad det lar seg gjøre, får stå i kontakt med elva under flom. Flommarksmiljøer er truede naturtyper med et unikt biologisk mangfold. Fra flomslettene tilføres viktig næring til vassdraget, samtidig som finsedimenter kan fanges opp og avsettes på flommarkene. Fiskeyngel kan oppholde seg i flomløp, bakevjer og dammer under ulike vannføringer. Flomslettene demper også flommene ved høye vannføringer.

I tiltaksplanen er det satt fokus på å åpne flomslettene ved å fjerne steinfyllinger som ligger på elvekanten mellom flomsletter og elva. Kantsonen og gamle flomløp vil på nytt kunne bli unike miljøer for fiskeyngel, dyr og planter. Noen steder vil det være behov for å flytte flomsikringen til området mellom flomslettene og jordbruk eller bebyggelse.

Tiltak 15 Kildalselva nedenfor brua - før utført tiltak.

Kildalselva nedenfor brua - etter utførte tiltak.

Gamle elvesvinger og flomløp åpnes

Sumper, dammer og kroksjøer (gamle elvesvinger) er svært nærings- og artsrike miljøer, og er viktige leveområder for mange truede og sjeldne arter. Ved kontakt mellom elva og slike miljøer vil de kunne fungere som viktige oppvekstområder for fiskeyngel i et ellers næringsfattig elvemiljø. Langs Reisaelva og dens sideelver er det flere steder kunstige kroksjøer der hovedløpet er kanalisert og rettet ut i bratte elvesvinger med steinfyllinger langs elvekantene. NVE ønsker, der

det er mulig, å åpne steinfyllingene, for derved å danne fri forbindelse fra hovedløpet og inn til det gamle elveløpet.

Erosjonssikringer og kantsonen

Miljøet i ei elv er sterkt påvirket av vegetasjonen omkring. Den tilfører næring til elva, og bidrar med skjul og skygge for fisk. Kantvegetasjonen er leveområde for mange planter og dyr, og er oppholdssted og ferdsselsåre for elg og annet vilt. Kantvegetasjonen fungerer også som en lesone mellom jordbruksmark og vassdrag, og den opptrar i tillegg avren-

ning fra bebyggelse og jordbruksmarker. En grønn kantsone gir liv og skjønnhet til landskapet. Erosjonssikringer erstatter ofte den naturlige kantsonen med grove steinfyllinger som kan virke som unaturlige fremmedelementer. Flere av tiltakene i planen for Reisdalen vil bedre den inngrepspregede kantsonen langs vassdraget.

Massetak

Uttak av masse har pågått flere steder i Reisaelva, ofte uten plan og overordnede vurderinger. Når grusmasser fra elvebunnen inngår som oppvekst og gyteområder for fisk fjernes, kan slike massetak være skadelig for vassdragsmiljøet. I Reisaelva har massetak påvirket de naturlige prosessene i vassdraget ved at elvebunnen er blitt senket og forstyrret. Eventuelle fremtidige massetak i elva bør behandles i henhold til overordnet plan for kommunen. Da vil slik virksomhet kunne lokaliseres til minst skadelige steder, og uttak skje innenfor en akseptabel ramme.

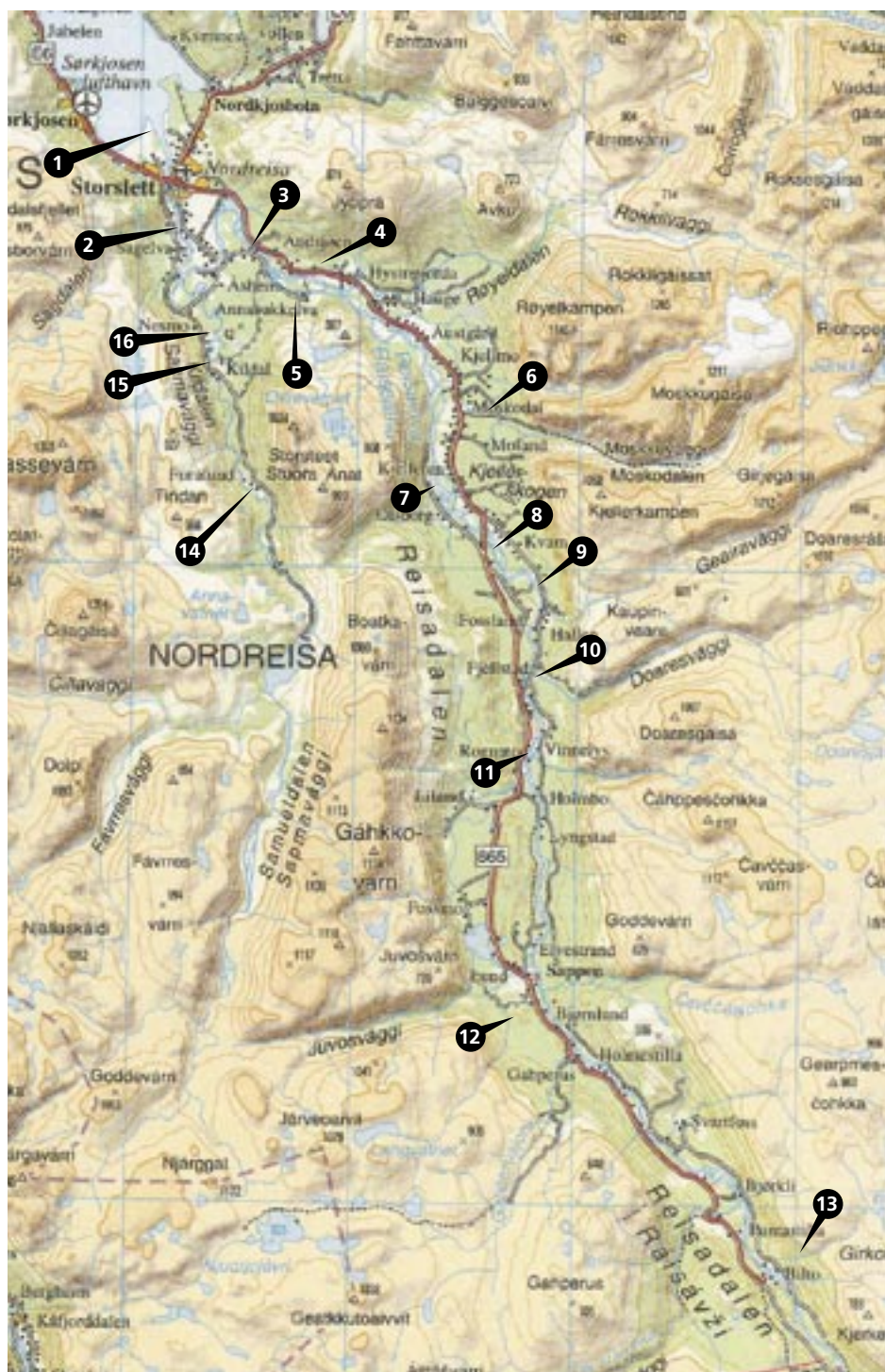
Gjennomføring av restaureringsplanene

Det er utarbeidet en helhetlig rammeplan for restaurering av tidligere inngrep i og langs vassdraget. Her beskrives ca. 16 ulike elvestrekninger som skal restaureres. Disse og andre tiltak er kommet frem gjennom et samspill mellom Reisa elvelag, lokale grunneiere, Fylkesmannen og NVE. Alle tiltakene vil ha stor positiv betydning for miljøet i Reisavassdraget.

Omfattende tiltak

På seks til syv lengre elvestrekninger planlegges omfattende tiltak ved at flomverk og erosjonssikringer (tiltakskart nr. 3,4,5,6,9,15) flyttes eller fjernes slik at kantsonen og flomsletter tilbakeføres til naturlig tilstand. Vann og flomvann slippes samtidig inn i avstengte elveløp og flomløpsområder.

I fire til fem andre områder planlegges slipp av en begrenset vannføring inn i tørrlagte eller avstengte elveløp ved at det lages åpninger i flomverk (tiltakskart nr. 6,10,14,16). Fire steder skal det gjennomføres miljøtilpasninger med eksisterende erosjonssikringsanlegg ved at de ombygges eller tilføres vekstmasser og

Nr / Sted	Type tiltak	Nr / Sted	Type tiltak
1 Utløpet	Bygge om erosjonssikring	9 Slettset	Åpne flomslette/løp
2 Tømmernes	Miljøtiltak	10 Bergmo bru	Erosjonssikring/ buner
3 Styggøra	Miljøtiltak/oppdydding	11 Rognmo	Åpning mot flomløp
4 Snemyr	Åpne flomslette/løp	12 Sappen	Åpne avstengte løp
5 Annabakkelv	Åpne flomslette/løp	13 Bילו	Miljøtiltak vekstmasse
6 Moskoelv	Reetablere eldre løp	14 Furulund	Åpne meander
7 Haugseth	Åpne elve-og flomløp	15 nedenf. brua	Åpne flomslette/løp
8 v/ Holmen bru	Fiskeplass/landingsplass båt	16 v/ Høymelen	Åpne meander

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et direktorat under Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnads-effektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk.

NVE har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE er engasjert i FoU og internasjonalt samarbeid innen sine fagområder. NVE er nasjonal faginstitusjon for hydrologi.

Informasjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat

Fakta-ark nr. 4 2004

Tiltak 11 - Rognmo, hovedelva med avstengt flomløp

vegetasjon. På denne måten får sterile og skjemmende steinfyllinger et mer naturlig preg (tiltakskart nr. 1,2,13).

I forbindelse med enkelte av tiltakene planlegges det etablering av stier, benker og leirsteder (tiltakskart nr. 8).

Prosjekt Reisavassdraget

I tillegg til å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for Reisavassdraget har Prosjekt Reisavassdraget også andre mål. Disse er b.la:

- sikre og fremme villaksbestanden i Reisa
- næringsutvikling ut fra natur- og kulturarv i nært samarbeid med Halti næringshage og kvenkultur- og nasjonalparksentret på Storslett som er under etablering

Viktige aktører i prosjektet er Nordreisa kommune, Reisa elvelag, grunneiere, Statskog Troms, Fylkesmannens miljøvernnavdeling og NVE.

Fakta

Norges vassdrags- og energidirektorat

Hovedkontor: Middelthunsgt. 29
Postboks 5091, Majorstua 0301 Oslo
Telefon: 22 95 95 95,
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Region Midt-Norge (RM)

Trekanten, Vestre Rosten 81, 7075 Tiller
Telefon: 72 89 65 50,
Telefaks: 72 89 65 51
E-postadresse: rm@nve.no

Region Nord (RN)

Kongensgate 14-18, P.boks 394, 8505 Narvik
Telefon: 76 92 33 50,
Telefaks: 76 92 33 51
E-postadresse: rn@nve.no

Region Sør (RS)

Anton Jenssens gate 5
Postboks 2124, 3103 Tønsberg
Telefon: 33 37 23 00,
Telefaks: 33 37 23 05
E-postadresse: rs@nve.no

Region Vest (RV)

Naustdalsvn. 1b, P.boks 53, 6801 Førde
Telefon: 57 83 36 50,
Telefaks: 57 83 36 51
E-post: rv@nve.no

Region Øst (RØ)

Vangsveien 73, P.boks 4223, 2307 Hamar
Telefon: 62 53 63 50,
Telefaks: 62 53 63 51
E-postadresse: ro@nve.no

Ansvarlig: Informasjonsdirektør
Sverre Sivertsen
Fagansvarlig: Tor Arne Jenssen
Layout: Rune Stubrud
Trykk: BRA-Trykk AS
Opplag: 2200